

JAGDAMBA EDUCATION SOCIETY'S
SANTOSH N. DARADE POLYTECHNIC

At. Babhulgaon, Tel. Yeola - 423 401

CENTRAL LIBRARY

Please consider the environment before printing...

दिनांक:- 03 / 01 / 2024

Savitribai Phule Jayanti 2024:
सावित्रीबाई फुले जयंती ३ जानेवारी
जाणून घ्या त्यांच्या समाजसेवा आणि संघर्षाविषयी

प्रस्तावना:

आज भारताच्या पहिल्या महिला शिक्षिका सावित्रीबाई फुले यांची जयंती आहे. महाराष्ट्रातील स्त्री शिक्षणासाठी आपले आयुष्य वाहून घेतलेल्या सावित्रीबाई फुले यांचा जन्म ३ जानेवारी १८३१ रोजी महाराष्ट्रातील सातारा जिल्ह्यातील नायगाव या छोट्या गावात झाला.

यांचा जन्म दलित कुटुंबात झाला होता. भारताच्या स्त्री शिक्षणाची (Education) गंगोत्री म्हणून ओळखल्या जातात. त्या पहिल्या मुख्यध्यापिका होत्या. स्त्री स्वातंत्र्य नसलेल्या समाजात व काळात सावित्रीबाई (Savitribai Phule) यांचा जन्म झाला. त्यांचा विवाह १३ वर्षांच्या असताना महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्याशी झाला.

अडचणींवर मात करून देशातील पहिला शिक्षक बनल्या :

सावित्रीबाई फुले यांचा जन्म दलित कुटुंबात झाला. पूर्वीच्या काळी दलितांना शिक्षणापासून वंचित ठेवले जात होते, पण सावित्रीबाई फुले यांनी या सर्व वाईट गोष्टींविरुद्ध लढा दिला आणि आपले शिक्षण चालू ठेवले. त्यांना त्यांच्या समाजात अस्पृश्यतेचा सामना करावा लागला पण त्यांनी हार मानली नाही आणि शिक्षण चालू

ठेवले. यानंतर तिने अहमदनगर आणि पुणे येथे शिक्षिका होण्याचे प्रशिक्षण पूर्ण केले आणि नंतर त्या शिक्षिका झाली.

सावित्रीबाई फुले यांच्या विषयीच्या खास काही गोष्टी

सावित्रीबाई या भारतीय समाजसुधारक, शिक्षणतज्ज्ञ आणि कवयित्री होत्या. त्यांनी महात्मा फुले यांच्यासोबत महिलांचे (Women) अधिकार सुधारण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावली. त्यांनी त्यांचे जीवन महिला सक्षमीकरणासाठी समर्पित होते.

पतीसोबत पहिली महिला शाळा सुरू केली :

सावित्रीबाई फुले यांचा विवाह त्यांच्या वयाच्या ९ व्या वर्षी झाला होता. त्यांचा विवाह महात्मा ज्योतिबा फुले यांच्याशी झाला होता, लग्नाच्या वेळी ते १३ वर्षांचे होते. स्वतःचे प्रशिक्षण पूर्ण केल्यानंतर, त्यांनी आपल्या पतीसह, १८४८ मध्ये पहिली महिला शाळा उघडली. यानंतर त्यांनी देशभरात महिलांच्या अनेक शाळा उघडण्यास मदत केली. त्यांच्या या कार्याबद्दल ब्रिटिश ईस्ट इंडिया कंपनीने त्यांचा गौरव केला.

अनेक आंदोलनात भाग घेतला :

सावित्रीबाई फुले यांनी त्यांचे पती ज्योतिबा फुले यांच्यासमवेत अनेक चळवळींमध्ये भाग घेतला, त्यातील एक सती प्रथा होती. स्त्रिया विधवा झाल्यावर मुंडण करण्याच्या प्रथेच्या विरोधात त्यांनी आवाज उठवला.

जाणून घेऊया त्यांचे प्रेरणादायी विचार

1. शिक्षण स्वर्गाचे दरवाजे उघडते, स्वतःला जाणून घेण्याची संधी देते.
2. तुम्हाला कोणी कमकुवत समजण्याआधी तुम्हाला शिक्षणाचे महत्त्व समजून घ्यावे लागेल.
3. स्वाभिमानाने जगण्यासाठी अभ्यास करा, शिक्षण हेच माणसाचे खरे भूषण आहे.
4. स्त्रिया केवळ स्वयंपाकघर आणि शेतात काम करण्यासाठी बनलेल्या नाहीत, त्या पुरुषांपेक्षा चांगले काम करू शकतात.
5. देशात स्त्री साक्षरतेचा फार मोठा अभाव आहे कारण इथल्या स्त्रियांना कधीच बंधनातून मुक्त होऊ दिले नाही.
6. कोणत्याही समाजाची किंवा देशाची प्रगती तेथील स्त्रिया शिक्षित झाल्याशिवाय अशक्य आहे.

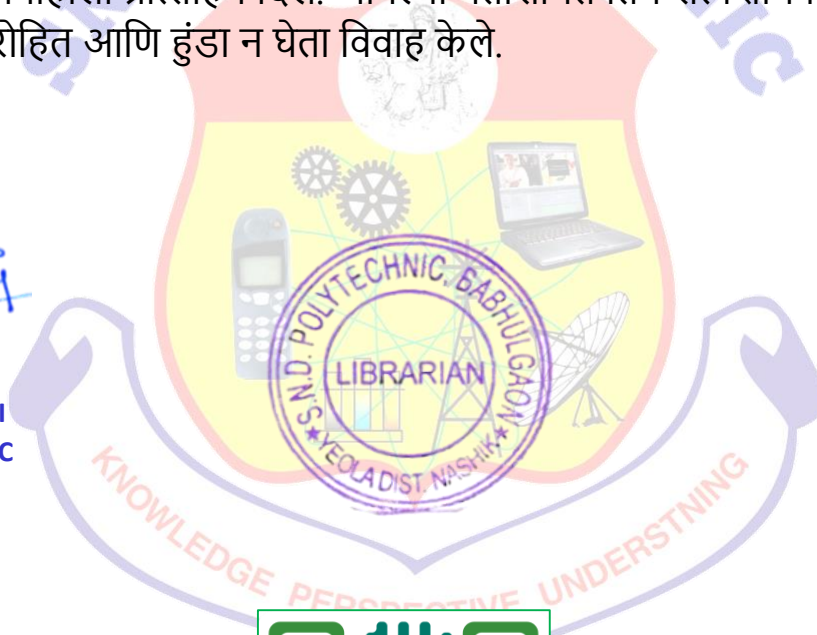
सावित्रीबाई फुले यांच्याशी संबंधित १० महत्त्वाची तथ्ये :

1. सावित्रीबाई फुले यांना भारतातील पहिल्या आधुनिक स्त्रीवाद्यांपैकी एक मानले जाते.
2. सावित्रीबाईंचा विवाह वयाच्या नऊव्या वर्षी झाला होता, त्यामुळे त्यांनी बालविवाह आणि सती प्रथेसारख्या सामाजिक दुष्कृत्यांशी लढा दिला.
3. त्यांनी स्त्री शिक्षणावर भर दिला आणि त्यांचे पती ज्योतिराव फुले यांच्यासोबत भारतातील मुलींसाठी पहिली शाळा उघडली. त्यांनी मिळून मुलींसाठी १७ शाळा उघडल्या.

4. त्यांनी केवळ महिलांच्या हक्कांसाठीच काम केले नाही, तर भ्रष्ट जातिव्यवस्थेच्या प्रथेविरुद्धच्या लढ्यालाही पाठिंबा दिला.
5. अस्पृश्यतेला त्यांचा तीव्र विरोध आणि बहिष्कृत लोकांबद्दलच्या त्यांच्या करुणेचा परिणाम म्हणून त्यांनी स्वतःच्या घरात अस्पृश्यांसाठी एक विहीर उघडली.
6. सावित्रीबाई फुले या केवळ समाजसुधारकच नव्हत्या तर त्या एक तत्वज्ञ आणि कवयित्री देखील होत्या. त्यांची कविता मुख्यतः निसर्ग, शिक्षण आणि जातिव्यवस्था निर्मूलन याभोवती फिरत होती.
7. तिने गर्भवती बलात्कार पीडितांची दयनीय स्थिती पाहिली आणि म्हणूनच त्यांनी त्यांच्या पतीसह "बालहत्या प्रतिबंधक गृह" हे केअर सेंटर उघडले.
8. विधवांचे दुःख कमी करण्यासाठी त्यांनी विधवांचे मुंडन करू नये म्हणून न्हाई संघटित केले आणि त्यांच्या विरोधात संपाचे नेतृत्व केले जे त्या काळात एक प्रथा होती.
9. विद्यार्थ्यांना अभ्यासासाठी प्रोत्साहित करण्यासाठी आणि गळतीचे प्रमाण कमी करण्यासाठी, त्यांनी मुलांना शाळेत जाण्यासाठी शिष्यवृत्ती दिली.
10. ज्या काळात भारतीय समाजात जातिव्यवस्था जन्मजात होती, त्या काळात त्यांनी आंतरजातीय विवाहाला प्रोत्साहन दिले. आपल्या पतीसोबत तिने सत्यशोधक समाजाची स्थापना केली, ज्याने पुरोहित आणि हुंडा न घेता विवाह केले.

LIBRARIAN
MR.U.D. MULANI
SND POLYTECHNIC
YEOLA-423401

PRINCIPAL
PROF.U.B JADHAV
SND POLYTECHNIC
YEOLA-423401

